

Zarząd Geodezji i Katastru Miejskiego GEOPOZ

<https://geopoz.poznan.pl/geo/o-nas/historia/jubileusz-25-lecia/73,Mapa-Jana-Rzepeckiego-z-1728-roku.html>
25.04.2024, 21:13

Mapa Jana Rzepeckiego z 1728 roku

Jan Rzepecki, ławnik i kasjer miejski, sporządzając w 1728 roku mapę naszego miasta, z pewnością nie przypuszczał, że po latach zostanie okrzyknięty pierwszym geodetą Poznania, a rok wydania jego mapy będzie symbolicznym początkiem poznańskiej służby geodezyjnej i kartograficznej.

Mapa Rzepeckiego była pierwszym od wieków planem Poznania wykonanym przez Polaka. Mapę opracowano w rekordowo krótkim czasie od marca do lipca 1728 roku. Bezpośrednim powodem, aby Rzepecki zajął się sporządzaniem planu był fakt, że w 1728 roku nowym starostą generalnym Wielkopolski został podskarbi wielki konny Jan Jerzy Przebendowski. W czasie jego uroczystego wjazdu do miasta otrzymał od władz ozdobny plan Rzepeckiego odbity na jedwabiu. Miała ona inspirować nowego starostę do udzielenia pomocy miastu w odbudowie po wojnach początku XVIII wieku. Przebendowski jednak stanem Poznania nie przejął się i nie zadeklarował realnej pomocy.

Mapa jest orientowana na wschód; łacińskie oznaczenia stron świata umieszczono na marginesach. Jest ona sporządzona w skali ok. 1:5500. Podziałka w łokciach znajduje się na wydzielonym polu wzdłuż prawego marginesu mapy.

Mapa ukazuje prawo- i lewobrzeżny Poznań. Szczegółowo pomierzono (w krokach) tylko teren miasta w murach i Garbar. Ten obszar pokazano w rzucie, z podziałami własnościowymi, pozostałe tereny pokazano w ujęciu widokowym. Rzeźba terenu pokazana jest tylko w części północno-zachodniej w formie schematycznie szkicowanych pagórków.

Głównym tematem mapy jest jednak ukazanie „szachownicy jurysdykcyjnej tak charakterystycznej dla stosunków feudalnych”, stanu zabudowy miasta i obciążeń finansowych właścicieli nieruchomości. To szczegółowy opis stanu nieruchomości Poznania, podniszczonych i zadłużonych hipotecznie. Szachownicę jurysdykcyjną pokazano w kolorach. Własność kościelną oznaczono kolorem - według tekstu legendy - „purpurowym”, na zachowanej kopii jest to szaro-fioletowy, własność szlachecką - kolorem czerwonym, mieszczańską - zielonym, a żydowską - rudym (szarawo-żółtawym). Tereny sporne pozostawiono niezakolorowane.

Na terenach przedmiejskich uwzględniono problem przynależności jurysdykcyjnej, ale nie ukazano stanu zabudowy i obciążeń nieruchomości. Zabudowę pokazano schematycznie w formie znaku - dom ustawiony frontem do drogi. Bardziej indywidualnie potraktowano budynki na ternie wyspy katedralnej i folwarku berdyczowskiego. Oryginalna mapa miała wymiar 65 cm x 55 cm, wraz z widokiem miasta, dedykacjami i legendą jej wymiary osiągały 67 cm szerokości i 104 cm wysokości. Jest to odbity na papierze miedzioryt, mapa jest częściowo ręcznie kolorowana, a tekst na dole - drukowany. Wg źródeł mapa przechowywana jest w zbiorze kartograficznym Deutsche Staatsbibliothek.

Bibliografia:

- Danuta Książkiewicz-Bartkowiak, Plany Poznania, Wydawnictwo Miejskie Poznań, Poznań 2010

- Dzieje Poznania do roku 1793 pod red. J. Topolskiego, Warszawa - Poznań 1988, PWN (w szczególności: Załącznik Nota do mapy Jana Rzepeckiego 1728, autor: A. Rogalanka)

[Zobacz kopię Mapy Rzepeckiego w Cyfrowym Repozytorium Lokalnym](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

